

Naturpolitikens handleplaner

Indsatsområdet: *Mere bynær natur*

Udarbejdet af **Arbejdsgruppe Private**

Beskrivelse

Det er en af visionerne i naturpolitikken, at naturen skal have mere plads - herunder også i byerne, i haverne og på erhvervsarealerne. Det er også et mål i naturpolitikken, at alle skal have adgang til og glæde af naturen, når det sker hensynsfuldt og på naturens betingelser.

Med indsatsområdet 'Mere bynær natur' tænkes der både mere plads til naturen i byen, mere natur omkring byen og bedre adgang til naturen i og omkring byen.

Haver og fællesarealer i byerne

BRK og BBS (Bornholmske Borgerforeningers Samvirke) kan samarbejde om at informere og inspirere borgerforeninger og andre interesserede frivillige grupper til at arbejde for større biodiversitet i haver og nærområder til gavn for insekter (fx bier og sommerfugle) og andre artsgrupper (fx pindsvin). Det kan ske ved omlægning af traditionelle haver til vilde haver med hjemmehørende planter eller ved at man til den traditionelle have vælger planter, buske og træer (husk at bevare gamle træer), som erfaringsmæssigt har stor betydning for biodiversiteten.

Der kan eventuelt samarbejdes med Haveselskabet om at invitere til åbne haver med særlig fokus på biodiversitet. Et andet vigtigt element kan være oplysende foredrag og litteratur om emnet som f.eks. Michael Stoltze og Mona Klippenbergs bog "Biodiversitet".

BRK's driftsafdeling kan involvere den lokale borgerforening til dialog og drøftelse af forvaltningen af de grønne arealer med højere grad af fokus på biodiversitet.

Natur omkring byerne

For byer, som 'mangler' bynær natur, kan der ses på, om der er oplagte muligheder for naturgenopretning eller etablering af ny natur i eller umiddelbart uden for byen. Det kan også være eksisterende naturområder, som kan udbygges eller forbedres. Her kan det indgå, om der er kommunale arealer, som kan komme i spil, og der skal tages en indledende drøftelse om mulighederne med private lodsejere med relevante arealer. Herigennem skal det afklares, hvad der kan være muligt, og på hvilke vilkår. Herefter skal der rejses penge til evt. jordopkøb, compensation eller lignende, og indsatsen skal gennemføres.

Det foreslås at rette fokus på byer, som ikke har så meget natur. Det kunne være nogle af indlandsbyerne.

Bedre adgang til natur

For byer, som 'mangler' adgang til natur, kan der ses på, hvordan man ved udbygning af eksisterende veje/stiforløb eller etablering af nye stier kan give adgang til natur. Der skal tages indledende drøftelser med eventuelle private lodsejere og herigennem afklares, hvad der kan være muligt og på hvilke vilkår. Herefter skal der rejses penge til eventuel compensation og drift, og indsatsen gennemføres.

Naturhensyn i planlægning

Natur og biodiversitet inddrages i højere grad i BRKs planlægning i byerne, hvor det er relevant.

Handleplan tilknyttet indsatsområdet: *Mere bynær natur*

Udarbejdet af **Arbejdsgruppe Private**

#	Overskrift	Handling Uddybende beskrivelse af indholdet	Tidsplan Milepæle-varighed		Aktører Hvem ejer/bidrager	Forventet resultat Hvad vil vi opnå	Økonomi				
			År	Aktivitet			Beløb i mio. kr. (2 decimaler)	2022 (år 1)	2023 (år 2)	2024 (år 3)	2025 (år 4)
f-1	Etablering af ny bynær natur og/eller adgang til natur	<p>Omfang af eksisterende bynær natur og adgangsmuligheder kortlægges.</p> <p>Med bynær natur tænkes både natur i og omkring byerne, men bynær natur kan også etableres ved at forbedre adgangsmulighederne til nærliggende natur.</p> <p>Der lægges indledningsvis fokus på indlandsbyerne. Det vurderes hvilke byer, som har det største behov for og potentiale til at få udbygget den bynære natur. Der skal her arbejdes med de mest oplagte muligheder under hensyntagen til bl.a.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mulighederne for naturgenopretning eller etablering af ny natur i eller umiddelbart uden for byen. • mulighederne for forbedring eller udbygning af naturkvaliteten af eksisterende naturområder • mulighederne for at etablere nye bynære - eller skabe bedre adgang til eksisterende - rekreative netværk i og til/fra byerne • mulighederne for at bringe kommunale arealer i spil • mulighederne for at bringe de private lodsejeres, boligforeningers og borgerforeningers arealer, engagement og medejerskab i spil. <p>Herigennem skal det afklares, hvad der kan være muligt, og på hvilke vilkår. Hvis det er nødvendigt, skal der rejses penge til evt. jordopkøb, kompensation eller lignende, og indsatsen skal gennemføres. Biodiversitetspuljen kan bringes i spil her.</p> <p>Som eksempel på et projekt, hvor der udvikles mere bynær natur, kan henvises til igangværende skovrejsningsprojekt vest for Kannikeskoven ved Åkirkeby.</p> <p>Center for Regional- og Turismeforskning (CRT) er i 2022 gået i gang med et Landdistriktpuljeprojekt kaldet 'På ryggen af den grønne bølge'. Målsætningen med projektet er i tæt samarbejde med de lokale borgere at lave udviklingsplaner for de fire byer Pedersker, Vestermarie, Østerlars og Østermarie. Fokus er på hvordan de fire byer kan spille udviklingsmæssigt op mod den grønne bølge. Det gælder erhvervsudvikling, herlighed og bosætning.</p> <p>Landsbyerne Nyker, Klemensker, Rø og Aarsballe samarbejder i landsbyklyngen 4-Kløver-Klyngen bl.a. om</p>	22	Indledende kortlægning af byer inkl. dialog opstartes. Byer med potentiale for mere bynær natur udpeges. Kommunale arealer i tilknytning hertil udpeges.	BRK BBS BLF Skoler Institutioner	Mere plads til naturen i og omkring byerne Mulighed for øget biodiversitet i og omkring byerne. Bedre adgang for borgerne, skoler og institutioner til rekreativ bynær natur	Estimeret beløb i alt	0,02	?	?	?
23	Dialog med evt. relevante lodsejere. Borgerinvolverende proces om behov og ønsker. Opstart af det/de første projekter	Heraf eksisterende midler	0,02	?			?	?			
24	Projekt (-er) fortsætter. Evt. nye starter op	Heraf andel nye budgetmidler		?			?	?			
25	Projekt (-er) fortsætter. Evt. nye starter op										
26+											

Bemærkninger:
Indledende afdækkende sagsbehandling i 2022 sker indenfor eksisterende ressourcer ved prioritering af interne medarbejderressourcer. Det estimeres, at der skal bruges 50-100 sagsbehandlingstimer i 2022.
Der kan først estimeres økonomi efter 2022, når der foreligger konkrete planer.

		<p>at styrke de oplevelser og værdier, der er knyttet til det åbne land mellem landsbyerne inde på øen. Klyngen vil med projektet 'Vi mødes i det grønne' arbejde for at forbedre og udvikle eksisterende og nye mødesteder forbundet med grønne stiforløb i klyngen og med borgernes fysiske, sociale og mentale sundhed i fokus. Klyngen har fået tilsagn på 4,5 millioner fra Realdania og Lokale- og Anlægsfonden og er i gang med at søge supplerende midler for at kunne realisere projektet, som skal være færdigt i 2024.</p> <p>Der er således igangværende projekter for 8 indlandsbyer, som i høj grad spiller sammen med indsatsområdet 'Mere bynær natur'. Projekterne drives af private aktører, og det skal afklares, hvordan BRK kan understøtte projekterne.</p>				
f-2	Kampagne med anbefalinger til haveejere	<p>Kampagnen indgår i handleplanen for indsatsområde "Kommunikation og motiverende formidling" og er indskrevet som et kommunikations-/formidlingsbehov dér.</p> <p>Handlingen kan også ses i tilknytning til formidlingsfyrtårnene NaturBornholm og Melstedgård, som er beskrevet i indsatsområdet "BRK går forrest".</p> <p>Handlingen er medtaget her for at vise sammenhængen med hele indsatsområde "Mere bynær natur". Når der skal udvikles mere bynær natur i en by, er indsatsen i de private haver en blandt flere elementer, som kan bringes i spil.</p>	<p>Startes op i 2022, og indgår som en del af samarbejdet mellem BRK og NaturBornholm omkring indsatsområdet Kommunikation og motiverende formidling. Se # k-2 og # c-24</p> <p>Folderen <i>Bliv vild bornholmer</i> husstandsomdeles i april 2022</p>	Naturbornholm, BRK, BBS evt. Haveselskabet eller andre haveforeninger.	Mere naturindhold i haverne (mere plads til naturen) samt øget engagement hos haveejerne.	Bemærkninger: Ressourcetrækket indgår i handling k-2 i indsatsområdet "Kommunikation og motiverende formidling"
f-3	Mere plads til naturen på grønne områder i byerne.	<p>Der kan med inddragelse af lokale borgerforeninger sættes fokus på at give plads til mere natur på kommunens grønne områder i byerne gennem ændret drift og eventuelle andre tiltag. Almindelige græsarealer kan gøres mere varierede, og der kan gives plads til mere naturindhold. Dette kan både give mere plads til naturen og formidle indsatsen til de lokale.</p> <p>Som en del af indsatsområdet "BRK går forrest" vil BRK gå i gang med en ekstensivering af driften på en række arealer langs veje, omkring bygninger, i parker og på plæner, så f.eks. græsarealer slås sjældnere. Disse tiltag vil kunne tilpasses og indgå i egentlige byprojekter, hvor også private lodsejere, boligforeninger, Havnearealer, erhvervsgrunde og landbrugsarealer i og omkring byer kan bringes i spil.</p>	Som f-1	BRK, BBS, BLF, Erhvervet, Landbruget, NaturBornholm, Evt. boligforeninger	Mere naturindhold på arealerne (mere plads til naturen) samt formidlingsmæssig værdi i forhold til den lokale borgerforening og de lokale borgere.	Bemærkninger: Ressourcetrækket sker i 2022 indenfor eksisterende ressourcer og indgår i handlinger indenfor indsatsområdet "BRK går forrest".

	<p>Handlingen udmøntes bl.a. gennem handlingerne c-13, c-14, c-15, c-16, c-19, c-20, c-25 og c-34. Handlingen kobler sig også til f-1</p> <p>Handlingen er indskrevet som et kommunikationsbehov i bilaget til handleplanen for indsatsområde "Kommunikation og motiverende formidling" (se k-2)</p>				
--	--	--	--	--	--